



Høgskolen i **Hedmark**  
Campus Elverum  
Avdeling folkehelse

**Stian Karoliussen Solstad**

## **Bacheloroppgave**

Hvilke betydning har sosiale klasser og sosialisering  
for elevenes deltakelse og opplevelse av mestring  
i kroppsøvfingsfaget?

What significance do social classes and socialization have for student's  
participation and experience of achievement in physical education?

Faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag

2014

Samtykker til utlån hos høgskolebiblioteket JA  NEI

Samtykker til tilgjengeliggjøring i digitalt arkiv Brage JA  NEI

# **Sammendrag**

## **Forfatter**

Stian Karoliussen Solstad, Bachelor – Faglærer utdanning i kroppsøving og idrettsfag – 2013

Avdeling for folkehelsefag, Høgskolen i Hedmark, Elverum.

## **Oppgavens tittel**

Betydningen av sosialisering og sosial klasse i skolen

## **Problemstilling**

Hvilken betydning har sosialisering og sosial klasse for elevenes deltakelse og opplevelse av mestring i kroppsøvfingsfaget?

## **Metode**

Forskningen er basert på litteraturstudie med en kvalitativ tilnærming som tar i bruk eksisterende forskning og litteratur på området man ønsker å forske på.

## **Resultat**

Sosial klasse og sosialisering har tydelig relasjon mellom seg og betydningen for opplevelse og mestring i kroppsøvfingsfaget. Hvor familie, venner, jevnaldrende og nærmiljø former individet habitus gjennom sosialisering og sosial klasse til fysisk aktivitet og idrett.

## **Forord**

Måneder med hardt arbeid har ført meg til dette punktet hvor oppgaven er ferdigstilt og jeg reflekterer lett rundt arbeidet som er lagt ned i oppgaven. Det har vært en fantastisk og lærerik arbeidsprosess som har bestått av mange lange dager og utallig timer med hodebry.

Nå som oppgaven er klar vil jeg takke alle som har hjulpet meg igjennom denne forskningsoppgaven. Her vil jeg takke alle medstudenter og gode venner som har vært der for meg igjennom en hektisk periode.

Jeg vil uttrykke en spesiell takk til Andreas Løvlibråten Sæther for mange lange og intense arbeidsdager. Han har hatt en god evne til å gi gode råd og forslag til både struktur og endringer som har hjulpet meg til å forme oppgaven til det den er i dag.

Jeg vil også uttrykke en spesiell takk til Gaute Holthe som har vært min veileder for oppgaven. Han har stilt opp til alle døgnets tider med tips, råd og tilbakemeldinger som har vært konstruktive, positive, strukturerende og avgjørende for både oppgaven og arbeidsprosessen som har blitt gjort. For det så er jeg veldig takknemlig.

Elverum, april 2015

Stian Solstad

# Innholdsfortegnelse

<b>SAMMENDRAG</b> .....	<b>2</b>
<b>FORORD</b> .....	<b>3</b>
<b>INNHALDSFORTEGNELSE</b> .....	<b>4</b>
<b>1 INNLEDNING</b> .....	<b>6</b>
1.1 PROBLEMSTILLING.....	7
1.2 DISPOSISJON .....	8
<b>2 TEORI</b> .....	<b>9</b>
2.1 SOSIALISERING .....	10
2.1.1 <i>Habitus</i> .....	14
2.1.2 <i>Idrett og fysisk aktivitet som sosialiseringsarena</i> .....	17
2.2 SOSIALE FELT OG KAPITAL .....	19
2.2.1 <i>Det sosiale rom</i> .....	20
2.2.2 <i>Det sosiale felt</i> .....	24
2.2.3 <i>Kroppspøvingsfaget som et sosialt felt</i> .....	27
2.2.4 <i>Aktør/struktur – problemet</i> .....	28
2.2.5 <i>Kritikk av Bourdieu</i> .....	30
2.3 SOSIAL KLASSE .....	31
2.3.1 <i>Karl Marx</i> .....	32
2.3.2 <i>Pierre Bourdieu om samfunnsklasser</i> .....	34
<b>3 METODE</b> .....	<b>37</b>
3.1 LITTERATURSTUDIE SOM METODE.....	39
3.1.2 <i>Søkeprosessen</i> .....	40
3.1.3 <i>Kildesøk gjennom inklusjons- og eksklusjonskriterier</i> .....	42
3.2 PRESENTASJON AV ARTIKLENE.....	43

3.2.1 Kildekritikk .....	46
<b>4 RESULTAT .....</b>	<b>48</b>
4.1.1 Artikkel 1: «Attitudes toward and motivation for PE. Who collects the benefits of the subject? » (Bulie, Haugen & Säfvenbom, 2014).....	49
4.1.2 Artikkel 2: «Parental Socialization of Child and Adolescent Physical Activity: A Meta-Analysis» (Pugliese & Tinsley, 2007).....	50
4.1.3 Artikkel 3: «Research on Social Issues in Elementary School Physical Education» (Solmon & Lee, 2008).....	51
4.1.4 Artikkel 4: «Exploring Links to Unorganized and Organized Physical Activity During Adolescence» (Bengoechea, Sabiston, Ahmed & Farnoush 2010). .....	52
4.2 DISKUSJON.....	53
4.2.1 Sammenhengen mellom deltakelse og sosial klasse.....	54
4.2.2 Sammenhengen mellom mestring og sosialisering .....	59
<b>5 KONKLUSJON.....</b>	<b>62</b>
<b>REFERANSELISTE.....</b>	<b>65</b>

# 1 Innledning

## **Bakgrunn for studiet**

Mine første tanker mot valg av tema var at jeg måtte velge noe jeg interesserte meg for eller noe jeg føler en lidenskap til. Riktig valg av tema for oppgaven kan være kritisk for hvordan forskeren jobber med oppgaven. Jeg hadde satt meg klare mål og tanker om å utføre et godt og sterkt arbeid. Selv har jeg vært aktiv i organisert idrett gjennom ulike former for aktivitet som fotball, volleyball og kampsport. Noe jeg la merke til ofte var forskjeller mellom barn, elever og venner i form av utstyr, deltakelse og aktivitetsnivå. Dette har undret meg fra tidlig alder og er fremdeles å legge merke til i idretten i dag.

I løpet av mine tre år på Høgskolen i Hedmark har jeg gjennomgått tre praksisperioder ved tre forskjellige utdanningsinstitusjoner. Her fikk jeg mulighet til å samhandle med yngre skoleelever og tilføye fersk kunnskap som jeg besitter. Åpenbare forskjeller i sosioøkonomisk status og opplevelsen av elever med ulike sosialiserende behov, presset meg i retningen mot å skrive denne oppgaven. Jeg bestemte meg derfor å benytte muligheten for å forske på dette gjennom bacheloroppgaven, som er en obligatorisk avsluttende oppgave ved Høgskolen i Hedmark.

Jeg er oppvokst i en familie som har jobbet hardt for å oppnå det vi har den dag i dag. Jeg stammer fra det vi kaller middelklassen i samfunnet. Jeg er født og oppvokst i landet som blir betegnet som verdens rikeste land, Norge. Landet som gir gratis velferd og høy inntekt, likevel er det enkelt å se ulikheter i hverdagen og dette har lagt grunnlaget for den forskningen jeg har gjennomført.

## 1.1 Problemstilling

**Hvilken betydning har sosial klasse og sosialisering for deltakelse og opplevelse av mestring i kroppsøvingsfaget?**

Problemstillingen tar for seg et stort, men konkret tema. Måten jeg vil besvare min oppgave på er ved å sammenligne litteraturen for å skape en fullstendig oversikt og konklusjon.

## 1.2 Disposisjon

Kapittel 1 (Innledning) og (Problemstilling) redegjør for hvordan tema og problemstilling ble formulert i forhold til forskers interesser.

Kapittel 2 (Teori) gjør rede for den teoretiske delen som blir brukt i forskningen.

Kapittel 3 (Metode) tar for seg metodene som har blitt brukt for innsamling og utvelging av litteratur som skal benyttes i oppgaven.

Kapittel 4 (Resultat/diskusjon) presenterer resultatene i artiklene som har blitt valgt og knytter dette opp mot drøfting gjennom bruk av teoretiske begreper.

Kapittel 5 (Konklusjon) er en kort oppsummering av teori og resultater som besvarer den valgte problemstillingen gjennom forskerens synsvinkel.



## **2 Teori**

Den teoretiske delen av oppgaven er knyttet opp mot teorier som er relevant for å kunne besvare problemstillingen på en konkret måte. Her har det blitt lagt et større fokus på teorier som omhandler sosiale klasser og sosialisering. Gjennom bruk av disse teoriene kan vi finne ut om det eksisterer en sammenheng mellom sosiale klasser og sosialisering i tråd med aktivitetsnivået i kroppsøvfingsfaget.

## 2.1 Sosialisering

Sosialisering forklares som en rekke prosesser som fører til at mennesker utvikler seg til unike individer og medlemmer av et samfunn. Disse prosessene baserer seg på at individene tilegner seg kunnskap om hvordan samfunnet man lever i fungerer. I den forstand at individene skaper en forståelse, for sosiale og intellektuelle normer og verdier som man kan få ervervet gjennom innlemming i sin sosiale rolle og i samarbeid med de andre individene i samfunnet (Frønes, 2013). I boken Individ og fellesskap står det forklart om en spesifikk type sosialisering, som jeg velger å knytte oppgaven opp mot. Denne typen blir kalt for primærsosialisering (Kval, 2007). Den omhandler de første faktorene for sosialisering i samfunnet, altså det som foregår hjemme. Det er her foreldre har sin største påvirkningskraft, hvor de lærer individet grunnleggende sosiale normer og ferdigheter. Denne påstanden blir forsterket av det Store norske leksikon som forteller at den nærmeste familien er den mest dominerende instansen for sosialisering-prosessen (Store norske leksikon, 2013). På bakgrunn av dette vil oppgaven inneholde et stort fokus på primærsosialisering og om foreldre er en påvirkningsfaktor for barns aktivitetsnivå i kroppsøvingfaget. Videre kan vi forklare sosialiseringprosessen som formelle eller uformelle. Satt i perspektiv snakker man om en bevisst og en ubevisst sosialisering.

Den bevisste sosialiseringen blir gjort gjennom tildeling av et formelt mandat, til institusjoner eller personer som skal stå til ansvar for å sørge for at den nye generasjonen skal få en god og

riktig oppdragelse/opplæring. I dette tilfelle finner vi institusjoner som barnehager, skoler og familie. Den ubevisste sosialiseringen har ikke blitt tildelt et formelt mandat, men fungerer likevel som en sosialiseringsagent. Innenfor denne prosessen finner vi personer eller institusjoner som venner, kollegaer, media og reklame. Det skal også nevnes at sosialisering ikke er en prosess som stopper opp, men har en kontinuerlig gang igjennom hele livet. Dette er noe Erik Erikson forteller om i sin teori som han kalte for menneskets åtte aldre (Erikson, 1950).

Ut i fra Erik Eriksons teori om menneskets åtte aldre kan vi forstå sosialisering som en livslang prosess uten stopp. Sosialisering vil foregå fra livets første sekund og helt til man møter veiens ende. I løpet av denne perioden går mennesket igjennom åtte forskjellige stadier som baserer seg på alderstrinn. I hver fase ligger det en grunnleggende problemstilling som individene må løse. Måten man løser disse problemstillingene på er avgjørende for vår egen identitetsutvikling. Valgene vi tar kan enten svekke eller styrke oss og gjennom disse forskjellige valgene utvikler vi vår identitet. Eriksons teori om menneskets åtte aldre har hatt en stor innflytelse på vårt syn om sosial utvikling. Den blir ofte kritisert for å ha et stort fokus på konfliktene i hver enkelt fase. Videre blir teorien kritisert for at konfliktene som oppstår i hver fase ikke kan knyttes opp mot andre faser i livet (Gjørund & Huseby, 2010).

Sosialiseringprosessen blir ofte forklart i ulike stadier som individene går igjennom for å bli sosialisert med både samfunnet man lever i og sin egen identitet. Under disse stadiene finner

vi ord som imitasjon, identifisering, internalisering og integrering. Dette er ord som ofte dukker opp om sosialisering. Stadiene forteller noe om hvordan et individ fra fødsel av starter sin sosialiseringsprosess ved å imitere andres atferder og holdninger. Etter dette stadiet begynner identifiseringsprosessen, som har i utgangspunkt å bruke de holdningene man har ervervet av andre for å skape sin egen. Internalisering blir sagt å være den viktigste delen av sosialiseringsprosessen. På dette stadiet bruker vi andres holdninger som våres egne. Disse holdningene legger grunnlaget for det vi kaller normer i et samfunn. Når normene blir en del av vår automatiske handling i hverdagen sier vi at normene er internalisert. Ved bruk av disse normene i lengre perioder blir de forankret i vårt grunnleggende verdisyn (Kval, 2007).

Sosialiseringssprosessene bygges opp av normer som både kan være uskrevne og skrevne. Forskjellen på disse er at uskrevne normer tar for seg regler som ikke er tildelt av samfunnet, men som baserer seg mer på skikk og bruk. Dette er tradisjoner vi lærer oss gjennom både primærsosialisering og sekundærsosialisering. De skrevne normene er regler som er tildelt av samfunnet og norsk lov som gjelder alle individer i både samfunnet og landet. Disse reglene setter klare skiller mellom hva som er lovlig og ikke lovlig. Skulle det hende at man bryter med normene blir man møtt med sanksjoner, som kan være av det positive eller negative slaget. Sanksjoner blir brukt for å skape sosial kontroll. Måten vi oppfatter disse normene og hvordan vi utøver de i hverdagen er avgjørende for hvilken type sosialisering man får, samtidig som at man utvikler sin egen identitet i samsvar med sin sosiale rolle og sosial klasse.

Når man jobber mot å definere sosialisering som et begrep, blir det viktig å trekke inn en av de største innflytelsene på sosialiseringsfronten nemlig Pierre Bourdieu. Hans arbeid om sosialisering og habitus har vært en av de største bidragsyterne i forklaringen av sosialisering. Lianne Wilken har skrevet flere bøker som baserer seg på Pierre Bourdieus teorier om sosialisering. Disse bøkene støtter opp Erik Eriksons tanker om at sosialisering er en livslang prosess og at mennesket må gjennomgå ulike livsfaser der tilpasning og forandring er essensiell. Videre blir det forklart at mennesket kan forandre seg, men bare gjennom tid og ervervelse av ny kunnskap og holdninger. Bourdieu forklarer at det man lærer i sosialiseringen blir en del av vår habitus (Wilken, 2008).

## 2.1.1 Habitus

Pierre Bourdieu har skrevet mange teorier om samfunnsstrukturer og sosiologi, men det han er mest kjent for er hans bruk og forståelse for habitusbegrepet. Begrepet stammer ifra skolastisk filosofi og det sies at Aristoteles var den første som ga oss en introduksjon til habitus. I senere tid har mange forskere og filosofer benyttet samme begrep, men det var Bourdieu sin forståelse om habitus som ga oss en forklaring på hvordan den har en sammenheng med dagens samfunn. Lianne Wilken (2011) forklarer kjernen i habitus som;

En antagelse om, at menneskers virkelighetsforståelser og dermed også deres valg og handlinger et langt stykke underveis blir generert av internaliserende disposisjoner for å føle, tenke og handle på bestemte måter. Disse disposisjonene tilegnes gjennom et liv under bestemte sosiale forhold (s. 44).

Habitus er en del av den kroppsliggjorte formen av kulturell kapital. Forklaringen på at habitus er kroppsliggjort baserer seg på at vår væremåte og handlinger er et resultat av refleks og instinkt som tillater oss å håndtere situasjoner uten å måtte tenke over hva vi skal si eller gjøre (Aakvaag, 2008).

Siden habitus er kroppsliggjort vil den være varig og stabil, derfor kan vi forklare habitus som kjernen i en persons identitet. Habitus danner grunnlaget for vår personlighet og det er derfor vanskelig å forandre et individs identitet. Habitus bygger på tillærte tanke, atferd og smakmønstre, noe som Bourdieu kaller for disposisjoner. Disse disposisjonene blir påvirket av hvordan et individ lærer seg den kulturelle og sosial strukturelle delen av samfunnet i samarbeid med andre individer og grupper. Skulle man endre et individs personlighet/habitus

må man tilegne seg nye disposisjoner gjennom individer og grupper med andre disposisjoner enn den man allerede besitter. Siden habitus er så forankret inn i et individs personlighet vil det ta lang tid før man kan endre sin habitus. Bourdieu forklarer videre at habitus er strukturerende i den forstand at den muliggjør vår deltakelse i sosiale situasjoner.

Ferdighetene og disposisjonene som vi tilegner oss gjennom oppveksten gir oss en indikasjon på hvordan vi skal opptre i sosiale situasjoner på en kompetent måte. Gjennom habitus vil individet kunne klare å fungere på en selvstendig og fornuftig måte i samfunnslivet, fordi individet tar valg som baserer seg på å ivareta sine egne interesser (Aakvaag, 2008).

Habitus blir forklart som strukturell, men kan også bli forklart som strukturert. Det at habitus er strukturert er tilknyttet til et individs sosiale opphav. Under oppveksten vil ulike individer vokse opp under ulike sosiale miljøer og sosiale klasser. Disse forskjellene vil danne grunnlaget for ulik oppvekst, siden de sosiale betingelsene vi vokser opp under former individets habitus. Personer som vokser opp under ulike sosiale miljø, vil derfor utvikle forskjellige habituser. Habitus kan derfor fortelle oss hvor i det sosiale rom og felt individet befinner seg i (Aakvaag, 2008).

Jeg har nå gjort rede for hva habitus og sosialisering innebærer og viktigheten av disse i forhold til samfunnsliv, identitet og handlingsmønster. Habitus og sosialisering er i utgangspunktet to forskjellige sider som omhandler samme sak. Siden disse to teoriene er nokså ulike samtidig som de prøver å forklare samme tema, vil jeg anta at individets oppvekst er preget av sosialiseringsprosesser og individets egne habitus. Ved å bruke habitusbegrepet kan jeg forklare individets deltakelse i kroppsøvfaget og hvordan de opplever kroppsøvfaget i skolen. Gjennom sosialiseringsprosesser kan jeg prøve å finne ut av

hvordan og hvorfor idrett og fysisk aktivitet fungerer som sosialisingsarena mellom individer.



## 2.1.2 Idrett og fysisk aktivitet som sosialiseringsarena

Det har blitt nevnt tidligere om primærsosialisering, sekundærsosialisering og sosialiseringsagenter. Disse spiller også en vesentlig rolle innenfor forklaringen om hvorfor og hvordan idrett og fysisk aktivitet blir brukt som sosialiseringsarena. Vi vet at foreldre er den primære årsaken til sosialisering, men etterhvert som tiden går tar andre sosialiseringsagenter over denne jobben. Jobben går da over til personer som har en tilknytning til individet som blir sosialisert. Her snakker man om venner og personer av samme alder. I en rapportserie som er utarbeidet av Norges Idrettsforbund og Norges idrettshøgskole, står det forklart at det sosiale aspektet ved idretten er en av hovedgrunnene til at barn og unge starter med idrett og fysisk aktivitet (Sisjord, 1996). Det blir også forklart at venner, foreldre og søsken er de største påvirkningsfaktorene for oppstart av idrett eller fysisk aktivitet. I en undersøkelse om fysisk aktivitet i Oslo blant 9-åringer og 15-åringer, fant man ut at barn med større sosial posisjon har bedre kondisjon og et større fysisk aktivitetsnivå enn barn fra områder med lavere sosial posisjon. Undersøkelsen viser også til at 15-åringene mottar en sterkere sosial støtte fra familie og venner, noe som resulterer i økt motivasjon for fysisk aktivitet. Barns fysiske form og aktivitet er ofte et resultat av en arvet livsstil av foreldre. Aktive foreldre gir aktive barn, samtidig som inaktive foreldre gir inaktive eller mindre aktive barn (Mjavaatn & Fjørtoft, 2008).

I en videre forklaring på det sosiale aspektet ved oppstart og deltakelse av idrett eller fysisk aktivitet dukker det opp begreper som sosialt samvær, tilhørighet, forutsetninger og trivsel. Dette er ord som beskriver kjernen av motiver til å drive med idrett og fysisk aktivitet. I tråd med oppgavens problemstilling blir sosialt samvær et begrep som er mer definerende enn andre. Gjennom sosialt samvær kan individer hjelpe hverandre, støtte hverandre og motivere

hverandre til å bli en bedre utøver. Organisert idrett tilbyr unge, eldre og voksne mennesker en mulighet til å være en del av en gruppe som gjerne deler felles interesser, men kan også tilføye nye synspunkter og interesser for ting. Vi kan derfor kalle organisert idrett for en sosial arena eller et sosialt knyttetpunkt (Sisjord, 1996). I denne sammenhengen om relasjonene og forholdene mellom individer i en gruppe, finner vi begrepet sosial kapital. «Sosial kapital viser til ressurser i menneskers tilknytning til sosial struktur som gir fordeler i tilgang til verdsette goder» (Heggen, Helland, Lauglo, 2013). Dette begrepet har blitt brukt av personer som Karl Marx og Max Weber, men ble videreutviklet av Pierre Bourdieu ved senere tid. Han utviklet begrepet ved å kombinere Marx sin forståelse for sammenhengen mellom kapital og makt med Weber sin distinksjon mellom makt og status. Gjennom å kombinere disse teoriene og forståelsene mellom Marx og Weber, kunne Pierre identifisere makt former i samfunnet og hvordan makt blir brukt til å skape innflytelse (Wilken, 2011).

Dette viser til at dagens generasjon av unge mennesker velger idrett og aktiviteter på bakgrunn av foreldre, venner, søsken og andre personer som har en sterk tilknytning til individet. Primærsosialisering fra foreldre setter klare spor i et barns aktive liv og bevegelsesglede. Deres holdninger og erfaringer fra et tidligere liv blir overført til barnet som er et produkt av dens omgivelser. Foreldrenes sosiale kapital og individets egne kapital setter begrensinger for hvilke idretter man har mulighet til å benytte seg av. Siden individets habitus blir påvirket av opplevelser som skjer tidlig i livet er det avgjørende hvordan individet blir oppdratt i forhold til fysisk aktivitet og idrett i barndommen. Selv om sekundærsosialiseringen tar overhånd senere i livet hvor sosiale tilknytninger og vennskap setter retningslinjer for hva en velger å gjøre (Green, 2011).

## 2.2 Sosiale felt og kapital

Jeg har valgt å benytte meg av Bourdieus sine teorier om samfunnsstrukturer, sosialisering, sosial klasse og habitus for å belyse min valgte problemstilling. Jeg føler Bourdieus sine teorier er svært relevant for nåtidens moderne samfunn. Bourdieus sine innsikt i ulike teorier kan gi en forklaring på hvordan og hvorfor individer opptrer som de gjør i samfunnet og i grupper. Dette må følgelig knyttes opp mot en skolesammenheng, som gjør rede for barns deltakelse og aktivitetsnivå i kroppsøvningsfaget. Under Bourdieus teori kan vi finne ord og begreper som sosialt rom, sosialt felt og kapital. Disse begrepene skal ta for seg hvordan et individ tenker som et individuelt menneske og hvordan det samarbeider med andre individer innenfor samme samfunn. Bourdieus forklarer denne prosessen for aktør-struktur. I løpet av dette avsnittet vil jeg forklare kort om Bourdieus teorier, knytte disse opp mot kroppsøvningsfaget og problemstillingens betydning.

## 2.2.1 Det sosiale rom

Det sosiale rom tar for seg en hierarkisk struktur av objektive sosiale posisjoner av individene innenfor et samfunn som er avhengig av hvor mye og hvilken type ressurser og økonomisk kapital man besitter. Bourdieu forklarer det sosiale rom som et kryss med en vertikal og horisontal linje. Den vertikale linjen tar for seg hvor mye kapital en har hvor linjen starter nederst med lavest kapital, til øverst på linjen hvor man har høyest. På den horisontale linjen viser til den relative kapitalsammensetningen til en posisjon. Hvor den ene siden står for økonomisk kapital mens den andre står for kulturell kapital. Denne modellen skal ta for seg hvor individet ligger i forhold til klassestrukturen i samfunnet (Aakvaag, 2008). En høy kapital vil gi individet makt i samfunnet på den måten at makt er en ressurs man kan bruke for å oppnå fordeler i det sosiale liv. Pierre forklarer videre at modellen tar for seg ressurs fordelingen mellom individene og gruppene i samfunnet og at den alltid vil være ulikt fordelt mellom gruppene. Det vil derfor alltid oppstå et grunnlag for dominans og maktfordeling i samfunnet, som både individene og gruppene vil arbeide mot å gjøre noe med. Denne kampen om økt kapital foregår gjennom hele livet. Om det er for å beholde sin egen klassestatus eller i et forsøk på å arbeide seg opp til et høyere klassenivå. Individene og gruppene i samfunnet akkumulerer sin egen kapital for og bearbeide eller beholde sin status. Som tidligere nevnt finnes det tre forskjellige former for kapital som er økonomisk, kulturell og sosial kapital (Aakvaag, 2008). Økonomisk kapital er den viktigste formen av disse tre, i den forstand at den legger

grunnlaget for hvor i hierarkiet man befinner seg. Man kan begrunne viktigheten av økonomisk kapital gjennom symbolsk kapital som er et annet begrep Bourdieu benytter seg av. Symbolsk kapital blir betraktet som merverdien man får gjennom å omveksle ulike former for kapitaler til innflytelse eller anerkjennelse. Økonomisk kapital blir omgjort til symbolsk kapital når den omsettes til immaterielle verdier. Når denne omsetningen skjer vil man oppnå profitter i andre sammenhenger som man kan benytte seg av (Wilken, 2008). Den økonomiske kapitalen tar for seg penger, aksjer, eiendom, redskaper, land, fabrikker og råvarer. Et eksempel på hvordan økonomisk kapital kan gi makt kan være når en person kjøper store deler eiendom og gir andre individer eller grupper tillatelse til å bruke denne eiendommen gjennom å betale en sum penger til eieren (Aakvaag, 2008).

Kulturell kapital kan knyttes opp mot begrepet kultur som tilsier noe om menneskets tanke, kommunikasjon og atferdsmønster (Det Store Norske Leksikon, 2014). Denne kapitalen består av å tilegne og mestre de dominerende kulturelle koden i samfunnet. En kulturell kode kan være forskjellig basert på hvilket samfunn man lever i og vil prøve å forklare hvilke holdninger og interesser som er for individene i det bestemte samfunnet. Gjennom kulturell kapital kan man også oppnå makt ved at man oppnår resultater i utdanningssystem, tilgang til ulike arbeidsplasser som er ettertraktet i samfunnet, deltakelse i politiske partier som har medbestemmelse i lover og regler som blir satt i samfunnet, adgang til sosiale miljøer gjennom partnerskap og vennekrets. Denne formen for kapital er forankret i aktørens habitus siden den kulturelle koden blir en del av oppdragelsen og oppveksten til

individet. Det finnes to underkategorier av den kulturelle kapitalen som er «dannelse» og «smak». Underkategoriene tar for seg hovedinnholdet i kulturell kapital, bare på mer konkret måte (Aakvaag, 2008).

Den siste formen for kapital som omhandler det sosiale, tar for seg tilgangen til sosiale nettverk. Alt fra medlemskap i grupper som familie og venner til organisasjoner i samfunnet. Sosiale nettverk og medlemskap i grupper gir makt ved at man kan mobilisere nettverket eller gruppen hvis man ønsker å oppnå noe (Aakvaag, 2008).

Sammensetningene av de ulike kapitalene forteller en hvor i det sosiale rommet et individ befinner seg og hvilken klassen en tilhører. Besitter man med mye kapital i det sosiale rom tilhører man den dominerende klassen. Befinner man seg i midten av det sosiale rom tilhører man noe som blir kalt for middelklassen. Sist har vi den dominerte klassen som er individer som befinner seg lavt i det sosiale rom. Bourdieu sier at personer som er omtrent i samme posisjon i det sosiale rom tilhører i samme klasse. Tilhører man den dominerende klassen av kapital, ser man deretter på mengde økonomisk og kulturell kapital. Selv om to individer er i samme klasse vil ikke yrkene være de samme fordi den er et resultat av økonomisk eller kulturell kapital. En kunstner kan besitte en høy kapital med en mer kulturell tilknytning enn et individ som jobber som advokat som har en mer økonomisk tilknytning (Aakvaag, 2008).

I et slikt systemhierarki vil det ofte oppstå konflikter mellom klassene. Som tidligere nevnt vil

alle klasser ønske å forsvare eller forbedre sin relative posisjon. Den dominerende klassen som befinner seg øverst i det sosiale rom har ingen annen klasse å forbedre seg til, derfor vil klassens jobb være å beholde sin egen posisjon. Middelklassen har størst press siden denne posisjonen kjemper en krig mot begge sider i det sosiale rom. Individuer i middelklassen vil forsøke å oppnå posisjonen som dominerende klasse, samtidig som den må forsvare seg mot individer med samme intensjon fra den dominerte klassen. Måten man kan skaffe seg en ny posisjon i det sosiale rom er gjennom høyere utdanning og devaluering av kultur hos de andre klassene (Aakvaag, 2008).

I motsetning Marx og Weber forklarer Bourdieu at classeskillene ikke fører til noen form for klassebevissthet hos individene. Menneskene innenfor de ulike klassene er som regel vokst opp innenfor sin klasse og den har blitt en del av personens habitus slik at det føles helt naturlig. Personer som deler samme sosiale rom vil ha en tilnærmet lik habitus gjennom holdninger og interesser. Derfor vil gruppen fremre et godt fellesskap og samarbeid seg imellom (Aakvaag, 2008).

## 2.2.2 Det sosiale felt

I likhet med det sosiale rom er også det sosiale felt et begrep som omhandler sosial struktur.

Det sosiale felt fokuserer kun på et felt og hva som foregår mellom individene i det bestemte feltet. Som tidligere nevnt om økonomisk og kulturell kapital tar vi her for oss økonomiske, politiske, vitenskapelige, religiøse felt, osv. Det vil si at sosiale felt ikke er like omfattende som det sosiale rom selv om det finnes mange likhetstrekk mellom de to ulike begrepene.

Likhetstrekk mellom det sosiale rom og det sosiale felt er at den bygger på et objektiv struktur av sosiale posisjoner en aktør kan inneha. Den mest åpenbare forskjellen mellom disse begrepene er at det sosiale rom baserer seg på mengden og sammensetningen av kulturell og økonomisk kapital, mens det sosiale felt baserer seg på mengde en aktør besitter av den feltspesifikke kapitaltypen. Med andre ord kan vi forklare det på denne måten, økonomisk felt er basert på økonomisk kapital (Aakvaag, 2008).

Det ble nevnt tidligere om konflikter og bruk av makt i det sosiale rom. I det sosiale felt er makt og konflikter også relevant, fordi feltspesifikk kapital skaper skille og skjermer de ulike feltene fra hverandre. Dette er et resultat av at feltspesifikke kapitalen gir kun innflytelse i sitt eget felt. Slik som i det sosiale rom vil aktøren prøve forsvare eller forbedre sin egen posisjon gjennom å investere og akkumulere sin egen kapital i sitt tilhørende felt. Siden det sosiale felt bygger på relasjoner til andre posisjoner i feltet skaper det ulikheter og forskjeller innad i et bestemt felt. I et vitenskapelig felt blir individene skillett mellom



utdannelse som igjen gir kunnskap. På denne måten vil en ferdig utdannet professor ha mer makt enn en student som studere for å ta sin professor grad. Hvilken type skole man tar sin utdanning på er også avgjørende for hvor mye feltspesifikk kapital et individ kan oppnå. Siden feltspesifikk kapital kun gir innflytelse innenfor sitt bestemte felt kan ikke et individ fra økonomisk felt, bruke penger for å kjøpe seg kunnskap eller høyere utdanning (Aakvaag, 2008).

Gjennom Bourdieu sin forståelse om sosialt rom og felt, opplever vi at det eksisterer et stor skille mellom individene i et samfunn. Hvor makt og konflikter er et naturlig resultat av kapitalistiske ulikheter. Hvordan kan det da ha seg at samfunnet med så store ulikheter klarer å ivareta en stabilitet og harmoni blant alle individene i nettopp et bestemt samfunn. Dette går under et begrep som Bourdieu kalte for symbolsk vold. Symbolsk vold er bruk av makt som man ikke ser blir brukt på andre eller på en selv. Aakvaag forklarer at;

Symbolisk vold foreligger der undertrykte grupper og klasser selv overtar, og ser seg gjennom, de dominerende grupper klassifiseringskjemaer som får dem til å fremstå som sosialt devaluert og stigmatisert (Aakvaag, 2008).

Sosial kapital som er en teori, utviklet av Bourdieu kan forklares som kjennskap til relevante personer i samfunnet med mye makt og besittelsen av kunnskap og ferdighet (Kaposy & Szeman, 2011). Selvsikkerhet, ferdighet, kunnskap og evne med en vennekrets som støtter individet fordi man deler samme interesser legger grunnlaget for deltakelse i idrett og fysisk

aktivitet. Foreldre som har høyere økonomisk status vil kunne tilby barn muligheter til å bedrive idretter som andre mennesker nødvendigvis ikke har råd til. Siden idrett er en aktivitetsform som ofte kan bli sett på som en stor økonomisk utgift, velger ikke alle å prioritere dette som en nødvendig utgift i budsjettet. Det kommer altså andre ting inn i bilde som er viktigere å prioritere økonomisk sett. Familiens økonomiske situasjon kan være en påvirkningsfaktor for enten å minske eller øke barnets mulighet for idrett og aktivitet (Green, 2011).

### 2.2.3 Kroppsøvfingsfaget som et sosialt felt

For at noe skal bli betegnet som et felt må det inneholde kriteriet om at feltet kan påvise at det eksisterer noe i feltet som aktørene er villig til å kjempe for eller om. Bourdieu forklarer at man kan dele et felt inn i to grupper, et bredt og et smalt felt. Det brede feltet tar for seg den konkrete essensen med feltet, mens den smale tar for seg en mer spesifikk del av samme essens. Knyttet opp mot min problemstilling blir det brede feltet utdanningsfelt, mens det smale feltet blir kroppsøvfingsfaget. Innenfor det smale feltet som er det spesifikke feltet for denne oppgaven, vil gevinsten være kroppslig kapital. Her er det snakk om kunnskap, ferdigheter og egenskaper som aktøren kan bruke med kroppen. Bourdieu nevner at alle felt er relativt autonome. At et felt er relativt autonom, vil si at det oppstår sosiale kamper innenfor feltet som gir mening på egne premisser og for aktørene. Et slikt felt vil være avskjernet fra andre felt og det er kun aktørene innenfor samme felt som inngår i disse kampene.

Kroppsøvfingsfaget er i utgangspunktet ikke et eget sosialt felt, fordi kroppsøvfingsfaget har kjennetegn og likhetstrekk fra både idrettsfelt og utdanningsfelt. For å kunne besvare på problemstillingen min vil jeg forholde meg til at kroppsøvfingsfaget er et eget felt (Wilken, 2008).

## 2.2.4 Aktør/struktur – problemet

Etter å ha redegjort for objektive strukturer og aktører, prøver Bourdieu å gi en forklaring på hvordan man kan koble sammen objektive strukturer med det subjektivistiske bruddet. Med andre ord kan vi forklare hvordan sosialt rom, sosialt felt og aktøren påvirker hverandre.

Bourdieu forklarer at påvirkningen kan skje fra struktur til aktør, aktør til struktur eller gjennom politiske organisering. Struktur påvirker aktøren i den forstand at aktørens væremåte og handlinger er styrt av habitus, og at habitusen til et individ er et resultat av dens posisjon i det sosiale rom. På denne måten former posisjonen i det sosiale rom og felt, aktørens identitet, væremåte og praksis. Denne måten samfunnet påvirker aktøren på kaller Bourdieu for den «indre» mekanismen. Det finnes også en «ytre» mekanisme som tar for seg tilgjengeligheten av handlingsalternativer for posisjonen man har i det sosiale rom.

En kort forklaring på dette vil være at feltet man blir tildelt i det sosiale rom og felt, gir individet en viss mengde ressurser og handlingsalternativer. De handlingene som blir gjort i denne posisjonen er et bestemt forsøk på å forbedre eller ivareta sin posisjon i det sosiale rom (Aakvaag, 2008).

Strukturen er avhengig av aktøren for å kunne eksistere. Uten Aktøren hadde det ikke vært en struktur å forholde seg til. Strukturene kan kun eksistere hvis aktøren selv anvender og reproducerer dem. Derfor kan man si at strukturen alltid er «i siste instans», fordi slutter aktøren å produsere og reproducere strukturene så forsvinner strukturen. Aktøren er sjelden

bevisst over hvilke konsekvenser handlingen deres gjør for strukturen. Primærsosialisering og sosialiseringen vi får under oppveksten fra andre mennesker former vår habitus, samtidig som at den gir oss muligheten til å delta i samfunnet på en kompetent måte. Siden aktøren selv i flere situasjoner kan handle selvstendig i sosiale situasjoner, er ikke habitus bare «strukturert», men også «strukturerende». Bourdieu forklarer derfor at forholdet mellom aktør og struktur ikke kun er gjensidig begrensende, men også gjensidig muliggjørende. Aktøren kan benytte politiske organisering for å forandre eller forme strukturen i det sosiale rom og felt (Aakvaag, 2008).

## 2.2.5 Kritikk av Bourdieu

Kritikken Bourdieu vanligvis får, omhandler hans syn på at samfunnslivet er bygd opp av ulike samfunnsstrukturer. Slik man forstår Bourdieu sine samfunnsteorier, virker de bestemt på forhånd. Det er lite man kan gjøre for å forandre strukturen i samfunnet og de objektive strukturene former hvordan man blir som person. Bourdieu redder seg selv ved å gi aktøren en «praktisk sans», noe som gjør aktøren selvstendig og kreativ. Ved å tilkjenne aktøren denne evnen blir ikke samfunnsteoriene like forhåndsbestemt av tilfeldige årsaker. Hovedpoenget med kritikken mot Bourdieu er at det er vanskelig å skille mellom betydningsforholdene mellom aktør og struktur. For mange vil det være vanskelig å tro at aktøren sitt liv og valg er så styrt av objektive strukturer at det har liten betydning for hvordan individet blir formet gjennom livet (Aakvaag, 2008).

## 2.3 Sosial klasse

Sosial klasse er et begrep som har eksistert siden 1700-tallet og frem til den dag i dag. I nå tidens samfunn ville det ikke vært snakk om sosiale klasser men mer om sosiale ulikheter.

Klassebegrepet blir brukt for å plassere individer og grupper i det sosiale rom basert på utdanning, yrke, inntekt, økonomi og sosial prestisje (Store norske leksikon, 2014). De individene og gruppene som blir plassert i samme sosiale rom ut i fra disse kriteriene vil gå sammen for å danne en gruppe med utgangspunkt i fellestrekkene mellom dem. Denne plasseringen og tilhørigheten til sin «klasse» eller gruppe danner grunnlaget for hvordan individene i sin gruppe er i det sosiale livet (Frønes og Kjølørød, 2010). Når man skal ta for seg sosial klasse blir det essensielt å snakke om Karl Marx og Max Weber, siden det var disse to som formet begrepet til slik vi forstår det i dag. Pierre Bourdieu hadde også noen relevante teorier til sosial klasse som jeg skal komme tilbake til senere.

### 2.3.1 Karl Marx

Karl Marx klarte i sin tid å oppnå mye gjennom sine teorier, men den han er mest kjent for er Marx sin behandling om klassekamp. Klassekampen var en teori om hvordan individer ble delt inn i grupper basert på inntekt og formue (Andreassen, Henningsen, Kval & Westersjø, 2012). Marx definerte klassekampen som en kamp mellom to hovedklasser som besto av arbeiderklassen (proletariatet) og overklassen (borgerskapet). Marx snakket ofte om disse menneskene som kapitalister og proletarer. Borgerskapet besto av individer som var ressurssterke mennesker med mange goder. Disse menneskene besitter mye eiendom, høyere utdanning, høy inntekt og muligheter til kjøp av arbeidskraft for å tjene penger på de ressursene man har. Proletarene var menneske med dårlig ressurser, har ingen form for eiendom, lav inntekt, dårlig utdanning eller i flere tilfeller ingen utdanning og må selge sin arbeidskraft for å kunne tjene penger (Andreassen, Henningsen, Kval & Westersjø, 2012). På denne måten vil borgerskapet at lønn til ansatte skal holdes så lavt nede som mulig for å kunne holde kostnadene nede, mens proletarer vil ha så høy inntekt som mulig med best arbeidsbetingelser. Denne interesseforskjellen mellom klassene, skaper grunnlaget for klassekamp (Store norske leksikon, 2014).

Prosessen hvor proletarene lager redskaper, mat og klær for borgerskapet, fører til at produktet blir tatt fra arbeideren og gitt til kapitalistene fordi det er de som kontrollerer og eier produktet. Marx la til grunn for at det var arbeid som formet verden, så hvis en arbeider fikk sitt produkt fremmedgjort gjennom at kapitalistene tar produktet fra arbeideren, vil verden bli fremmedgjort for arbeideren også (Store norske leksikon, 2014).

Den vanligste kritikken av Karl Marx sine teorier om sosial klasse, er at den ikke er brukbar i dagens samfunn. Dette fordi teorien tar for seg i hovedsak to hovedklasser. I dagens samfunn



vil det eksistere flere ulike klasser. I løpet av nyere tid har det vokst frem en ny middelklasse i samfunnet. Det har også dukket om en ny arbeidsklasse som inneholder innvandrere uten utdanning og jobb som heller ikke kan språket vårt. For at Karl Marx sine teorier skulle kunne fungert måtte de bli renoverert med nye nyanser.

### 2.3.2 Pierre Bourdieu om samfunnsklasser

Tidligere har det blitt gjort rede for sammenhengen mellom sosialt rom, sosialt felt og kapital.

Kort forklart kan man si at samfunnet er det Bourdieu kaller for sosialt rom. Et individs

posisjon i det sosiale rom er avhengig av hvor mye kapital man besitter av en bestemt type.

Mennesker med samme type kapital og mengde befinner seg innenfor samme «område» eller

«klasse» i det sosiale rom. Bourdieu benytter seg av 3 hovedklasser for klasseinndeling av

samfunnet i det sosiale rom. Den øverste klassen kalte han for den dominerende klasse, så

kom middelklassen og nederst i det sosiale rom kom den dominerte klassen. Disse «klassene»

er ikke synlig for individene som eksisterer i klassen, fordi de ikke selv ser at det eksisterer et

klasse skille i samfunnet. Individene som befinner seg i samme «klasse» vil etter hvert utvikle

en lik tanke, atferd og smaksmønster. Bourdieu kalte disse for disposisjoner og det er de som

skaper skille mellom en klasse fra en annen. Siden en annen klasse vil inneholde helt andre

disposisjoner basert på hvor i det sosiale rom man befinner seg (Wilken, 2008).

Disposisjonene vil påvirke hvordan en elev vil oppleve og mestre kroppsøvfingsfaget i skolen.

Elever som har vokst opp under forskjellige klasser vil ha utviklet forskjellig smak i forhold

til sosiale relasjoner, helse, kosthold, idrett og arbeidsmoral. Hvis kosthold er svært

annerledes mellom klassene kan dette bli synlig i kroppsøvfingsfaget. Her vil man møte elever

av ulike former og kondisjoner. Satt på spissen gjennom å bruke teorien til Marx og Bourdieu,

kan vi forklare arbeiderklassen som en hardtarbeidende klasse. Borgerskapet blir da en klasse

som ikke jobber like hardt. Her vil arbeidsmoralen være en ulik disposisjon mellom klassene.

Under en kroppsøvingstime vil det kanskje da være naturlig for et individ fra arbeiderklassen

å ha høyere arbeidsmoral og innsats enn individer fra overklassen (Wilken, 2008).

Bourdieu plasserer aktøren i det sosiale rommet basert på mengden av to hovedtyper av kapital, kulturell og økonomisk. Aktøren vil alltid søke etter en større mengde kapital av enten kulturell eller økonomisk form og legger derfor grunnlaget for konflikt mellom klassene. Aktøren vil prøve å forsvare eller forbedre sin posisjon i det sosiale rom (Aakvaag, 2008).

Det blir relevant å benytte seg av Bourdieus sin teori om sosial klasse i denne oppgaven fordi den i motsetning til Marx, inneholder flere nyanser som er mer relevant for et post modernistisk samfunn slik som det vi lever i. Sammenligner vi nåtidens samfunn med det som eksisterte under Marx sin tid, finner vi et samfunn fremmer individualisering og et arbeidsliv som stadig blir brutt ned i mindre deler med spesialisierende yrker. Vårt post moderne samfunn består av flere felt og kapital former enn det som var aktuelt for. Fremveksten av en ny middelklasse og en ny arbeiderklasse gjør klasses skillet mer redusert. I dagens post modernistiske samfunn er majoriteten plassert i middelklassen, det vil derfor oppstå nye skiller innad i klassen som vil dele aktørene fra lavere middelklasse til høyere middelklasse (Andreassen, Henningsen, Kval & Westersjø, 2012).

Kritikk mot bruk av Pierre Bourdieus sin teori om sosial klasse i et post modernistisk samfunn, er at undersøkelsene Bourdieus gjennomførte ble gjort i et moderne fransk samfunn. Dette kan være nokså ulikt fra et postmoderne norsk samfunn. Vi kan derfor ikke si om teorien vil fungere med mindre man prøver det ut i vårt eget samfunn. Skjemaet undersøkelsen har blitt gjort med kan derfor inneholde felt og kapital typer som ikke eksistere i et norsk samfunn eller visa versa. Bourdieus hevder likevel at hans undersøkelser kan gjennomføres i alle land som praktiserer like rettigheter og muligheter for alle innbyggere (Wilken, 2008).

Jeg opplever det post moderne norske samfunnet som preget av ulike sosiale klasser (Dahlgren, Ljunggren, 2010). I denne oppgaven vil jeg forholde meg til at det norske samfunnet inneholder en arbeiderklasse, middelklasse og en overklasse. Som tidligere nevnt kan disse klassene inneholde ny klassenivåer innad i et klasse segment, men jeg velger å ta avstand fra dette mens jeg forsker videre på oppgaven. Det vil ikke være av betydning om hvorfor individene befinner seg i den sosiale klassen, men om hvordan det påvirker idrettsdeltakelse og fysisk aktivitet.

### **3 Metode**

Selve ordet metode betyr det å følge en bestemt vei mot et mål (Store norske leksikon, 2014).

Det ble satt som krav fra første stund at denne bacheloroppgaven skulle inneholde et litteraturstudie. Dette ble bestemt av skolen på bakgrunn av at de ville prøve en ny type studie enn det som har blitt gjort tidligere. Jeg må derfor forske på min valgte problemstilling gjennom et litteraturstudie.

Et litteraturstudie er en metode som er ofte veldig omfattende, men som gir gode resultater. Studie tar for seg allerede eksisterende forskning for å bygge frem en ny konklusjon om samme tema (Jesson, Matheson & Lacey, 2011). Ved å bruke litteraturstudie som metode, vil jeg også benytte meg av en kvalitativ tilnærming fordi jeg føler problemstillingen blir bedre belyst ved å gå inn i dybden på tema. En kvalitativ tilnærming vil gi meg som forsker muligheten til å gå dypere inn i stoffet jeg skal forske på, samt få frem det som er særegent med forskningen. Det vil gi en helhetlig oversikt og sammenheng i den litteraturen som eksisterer om tema, samtidig som fremstillingen vil gi forsker og leser en forståelse av oppgaven (Dalland, 2012).

Ved å benytte seg av litteraturstudie kan man sørge for å skape en god struktur i arbeidet. Det er viktig at man starter med en god og konkret problemstilling som gjør det mulig å fokusere søket blant eksisterende forskning. Litteraturstudie gir forskeren et teoretisk perspektiv og en grunnmur fra tidligere forskning. Selv om det kan eksistere mye forskning på tema blir det lettere å holde orden på all forskning. Det store utvalget vil gi muligheter til mye kunnskap fra andre forskere. Et litteraturstudie fokusere på hvordan ulike teorier fungerer sammen i en

helhet, fremfor innvirkningen en enkelt teori har på tema. Det er også verdt å nevne at litteraturstudie er bruk av offentlig forskning, noe som gir forskeren rask tilgang på relevant litteratur. Min oppgave som forsker er å gjennomgå, kritisere og sammenfatte litteraturen jeg finner og bruker for å løse min problemstilling (Aveyard, 2007).

I følge Åsa Axelsson gir litteraturstudie mulighet for forskeren å utvikle større og bredere kunnskap om sitt profesjon eller virksomhet som man er delaktig i (Granskär & Nielsen, 2012).

### 3.1 Litteraturstudie som metode

Litteraturstudie vil samle eksisterende forskning på tema og gi en oversikt over innholdet. For min problemstilling og oppgave blir det vesentlig å finne forskning og studier som omhandler sosialisering og sosial klasse. Dette må knyttes opp mot fysisk aktivitet og kroppsøvfingsfaget slik at man kan finne en sammenheng. For at man skal kunne gjennomføre et litteraturstudie, er det vesentlig at tema man forsker på har tilstrekkelig med litteratur (Granskär & Nielsen, 2012).

Jeg har med bruk av litteraturstudie funnet undersøkelser og kilder om sosialisering og sosialklasser som har betydning for opplevelse og mestring i kroppsøvfingsfaget. Jeg kom over en del ulik forskning på tema, men ingen ga et konkret svar på hva som er rett. Jeg ønsker derfor å konkludere med en egen konkret konklusjon på problemstillingen i slutten av oppgaven (Jesson, Matheson & Lacey, 2011).

For meg blir det viktig å finne ut om sosialisering former individet til å ta avgjørelser i livet som kunne ha vært annerledes med en annen type sosialisering eller oppvekst. Her kommer også habitusbegrepet inn i bildet som er en del av min oppfatning av generell sosialisering. Sosial klasse kan fortelle om det er sammenheng mellom livsstil og muligheter med valg av idrett og aktivitetsnivå i kroppsøvfingsfaget. Sammen utgjør de helhet av min problemstilling.

### 3.1.2 Søkeprosessen

Under min søkeprosess fant jeg nærmest ingen litteratur som besvarer min problemstilling og på bakgrunn av dette, ønsker jeg å drøfte meg frem til en konklusjon som tar for seg mange aspekter, men satt sammen så danner de en helhet. Dette vil jeg få frem i min siste del av oppgaven.

Når man skal jobbe med å finne god forskning for å besvare oppgaven, er det viktig å ta i bruk søkemotorer og forskningsartikler som er sikre å bruke (Dalland, 2012). For at forskning skal være sikkert å bruke, bør den inneholde en forfatter eller forsker som tidligere fra god erfaring innenfor feltet eller er godkjent til å bli publisert av riktige forlag eller nettsider. Kildene bør alltid inneholde tid for når kilden har blitt utgitt og i mange tilfeller før forskningen være støttet opp av andre kilder som er godkjent. Jeg kommer til å bruke søkemotorer som er anerkjent for å unngå feilkilder.

Jeg startet min søkeprosess ved å redegjøre for meg selv at i teori delen, skal jeg benytte så mye norsk litteratur som mulig, for å gjøre det enklere for meg å forstå meg på teorien som jeg selv må bruke igjennom oppgaven. Jeg tok i bruk Oria og Brage for å søke etter relevant forskning til min oppgave fordi disse er søkemotorer som er kjent for å være pålitelig (Dalland, 2012). Mine første søk var om enkelt ord som sosialisering, sosial klasse, fysisk aktivitet, kroppsøvingsfaget. Søkene resulterte i mange treff og jeg måtte derfor gjøre søke mitt mer konkret. Jeg knyttet ord som sosialisering, sosial klasse og habitus opp mot fysisk aktivitet og kroppsøvingsfaget.



Etter å ha endret mitt søk fikk jeg frem flere forskningsartikler som var relevant, men ingen ga en forklaring på det jeg var på jakt etter. Hver artikkel inneholder deler som er viktig for å beskrive fenomenet, men ingen som forklarer fenomenet i seg selv. Den eneste måten jeg kunne klare å løse oppgaven på ble da å fokusere på deler i ulike forskningsartikler som jeg kunne bruke for å svare på problemstillingen. For så å sette de sammen i håp om å gi en oversiktlig forklaring på fenomenet.

Problemstillingen tar for seg et tema som er relevant i moderne tid og jeg ville derfor forholde meg til forskningsartikler som er produsert i nyere tid. Jeg satt ingen grense for hvor gammel artiklene kan være for å bruke de, men heller fokusere på innholdet i artiklene. Jeg inkluderte ikke utenlandske artikler fordi jeg ønsket å forholde meg til artikler som tar for seg de samme rammene som er tilstedeværende i norsk kroppsøving. Land av vestlig opprinnelse og land som praktiserer mye av de samme lover, regler og normer som eksisterer i det norske samfunn. Forskningsartiklene er skrevet på norsk eller engelsk språk.

Forskningsartiklene som skal bruke i drøftingen og under konklusjonen må være relevant for å kunne besvare problemstillingen som er satt (Dalland, 2012).

Etter endt søkeperiode hadde jeg funnet frem til 5 forskningsartikler jeg ville ta i bruk for å løse mitt problemområde. Bakgrunnen for valgt av forskningsartikler var at jeg selv følte de ga en god forklaring på del elementer av problemstillingen. Jeg kunne derfor knytte disse artiklene opp mot teorien for å skape en helhetlig oversikt.

### 3.1.3 Kildesøk gjennom inklusjons- og eksklusjonskriterier

Bruk av inklusjon og eksklusjonskriterier kan hjelpe forskeren med å finne relevant fakta om problemstillingen. Måten den hjelper forskeren på er å gjøre rede for ulike elementer som tidsperspektiv, geografisk/kulturell avgrensing, valg av språk, interesseområde og karakteristika. I henhold til oppgaven vil tidsperspektivet være innen de siste 20 årene. Selv om oppgaven tar for seg sosialisering og sosial klasse gjennom et mye større tidsrom. Jeg avgrensner geografisk/kultur til kun vestlig land siden det er disse som er mest lik hverandre. For oppgaven vil engelsk og norsk bli språket jeg må forske med og igjennom. Problemstillingen forteller meg at kroppsøvingfaget, elever, opplevelser, mestring, deltakelse, samfunnsklasse, sosialisering, habitus og oppvekst blir interesseområder for forskningen (Brealey & Glenny, 1999).

I min søkeprosess måtte jeg kombinere flere interesseområder for å nå frem til verifiserte forskningsartikler. Når jeg fant frem til artikler jeg synes var av interesse basert på overskrift, lagret jeg artiklene i en mappe slik at jeg hadde kontroll på dem. Etter å ha funnet frem til flere artikler gikk jeg igjennom hver artikkel på en mer grundig måte. Jeg leste først abstrakte for å få et inntrykk av om artikkelen var relevant eller ikke. Om jeg følte artikkelen falt under kriteriene mine, så gikk jeg videre for å lese resultat og konklusjon. Hvis dette var nok en bekreftelse på at artikkelen var relevant, ble filen gjort om til godkjent artikkel og lagt i en ny mappe for artikler som skal benyttes i drøfting/konklusjon. For å forstå seg på innholdet i flere av artiklene tok jeg i bruk oversettelses motorer for å gjøre om teksten til morsmål. Dette ga meg en dypere forståelse for hva artiklene prøvde å fortelle (Brealey & Glenny, 1999).

## 3.2 Presentasjon av artiklene

**Artikkel 1:** «Attitudes toward and motivation for PE. Who collects the benefits of the subject?» (Bulie, Haugen & Säfvenbom, 2014). Artikkelen tar for seg holdninger til kroppsøvfingsfaget og selvbestemt motivasjon for kroppsøvfingsfaget blant et representativt utvalg av ungdom. Samtidig som den forsker på å utforske forholdet mellom engasjement i bevegelse aktiviteter utenom skolen og selvbestemt motivasjon i kroppsøvfingsfaget.

Undersøkelsen tar for seg 2971 elever fra 38 ulike skoler i Norge. Av de 2971 elevene som var med i undersøkelsene var det 1020 gutter og 1085 jenter. Alle elevene var innenfor en alder av 12 til 19 år. I studiet benyttet de spørreundersøkelse for å finne mengden av manglende verdier som varierte over variabler. Undersøkelsen ble gjort for å finne ut om holdninger mot kroppsøving, selvbestemt motivasjon i kroppsøving, foreldres hjelp for fysisk aktivitet, mengde fysisk aktivitet, nåværende involvering i organisert- og ikke organisert idrett og til slutt om individets egne iver for fysisk aktivitet. Studie bruker Situational Motivation Scale / SIMS for å finne graden av selvbestemt motivasjon i kroppsøving. For å kunne finne ut graden av ivrighet ble det brukt en egen skala som ble kalt for Eagerness for Physical Activity Scale / EPAS. Resultatene for de andre undersøkelsene ble gjort gjennom spørreskjema.

**Artikkel 2:** «Parental Socialization of Child and Adolescent Physical Activity» (Pugliese & Tinsley, 2007). Omhandler relasjoner mellom foreldre sosialisering atferd og barne- og ungdoms fysisk aktivitet.

Meta-analysen ble gjennomført ved å analysere fire forskjellige databaser som er PubMed, ERIC, Web of Science, and PsychLit (1960–2005). Søk blant disse databasene fant frem til 30 forskjellige studier som ble brukt i forskningen. De som ble undersøkt var i alderen fra 2 – 18 år gammel. I henhold til problemområdet tar jeg for meg den relevante delen av artikkelen som omhandler foreldres sosialisering på barn til fysisk aktivitet.

**Artikkel 3:** «Research on Social Issues in Elementary School Physical Education» (Solmon & Lee, 2008). Denne artikkelen er relevant fordi den tar for seg hvordan sosial klasse har innflytelse på sosialisering i kroppsøving og påvirke barnas valg om å engasjere aktivt i læringsaktiviteter.

Artikkelen baserer sitt studie på eksisterende kilder og forklarer fenomener gjennom selv skjema og den skjulte læreplan. Fokuset for artikkelen er å gi en oversikt på mange relevante områder knyttet til problemstillingen. Spesifikt for denne artikkelen er at den tar for seg hvordan sosial klasse har innflytelse på sosialisering i kroppsøvfingsfaget. Samtidig som det gir en forklaring på hvordan sosial klasse påvirker barns valg om å engasjere seg i fysisk aktivitet. I likhet med artikkelen fra Pugliese & Tinsley (2007), viser artikkelen til at barn som er aktive vil av høyest sannsynlighet fortsette å være aktive i voksen alder. På den andre siden så har vi inaktive barn som mest sannsynlig ikke kommer til å foreta valg for å endre sitt aktivitetsnivå. Sosialiseringprosessen som foregår i skolen har en stor påvirkningskraft på elevene og er med på å bestemme om de skal ta del i fysisk aktivitet eller ikke.

**Artikkel 4:** «Exploring Links to Unorganized and Organized Physical Activity During Adolescence» (Bengoechea, Sabiston, Ahmed & Farnoush 2010). Artikkelen forsker på sosioøkonomisk sammenheng med deltakelse i fysisk aktivitet både med yngre og eldre individer.

Oppgaven tar for seg en stor problemstilling og viser også frem til flere interesseområder for oppgaven. Jeg vil forholde meg til interesseområdene som omhandler deltakelse, fysisk aktivitet og sosioøkonomisk status. I studiet analyserer de data fra «National Longitudinal Survey of Children and Youth» (NLSCY). Som ble utført av Statistisk Canada og Human Resources Development Canada. Undersøkelsen ble administrert av utdannet intervjuere som brukte spørreundersøkelse med pen og papir. Undersøkelsen ble gjennomført på ungdom fra 12-15 år, hvor det totalt var 1641 deltakere hvorav 52,3 % var gutter mens 47.7 % var jenter. For å analysere dataen fra NLSCY, ble det brukt chi-square analyse for å kunne analysere uavhengigheten av proporsjoner av yngre og eldre ungdom representert i hver kategori.

### 3.2.1 Kildekritikk

En kilde blir betegnet som opphav til kunnskap. Kilder som blir presentert er ikke alltid holdbare og må derfor gå igjennom en prosess for å sjekke om kilden er brukbar eller ikke (Dalland, 2012). Kildekritikk er metoder som brukes for å finne ut om en kilde er sann eller usann. Man må derfor vurdere og karakterisere kildene for å finne ut om de kan brukes eller ikke (Dalland, 2012). Internett og bøker gir tilgang til store mengder informasjon og litteratur, det blir derfor viktig å huske på at man må vurdere og karakterisere stoffet ut i fra det man ønsker å forske på. Litteraturen må alltid knyttes opp mot problemstillingen. Et litteraturstudie vil gi forskere mye tilgang på både dårlige kilder og kilder som ikke er svært relevante for oppgaven. Dette er den største ulempen med en slik type studie (Dalland, 2012).

Med et kildekritisk øye har jeg derfor valgt å forholde meg til personer som er anerkjente innenfor sine felt som er relatert til min problemstilling. Dette vil hjelpe min oppgave med å være gyldig og troverdig gjennom hele (Dalland, 2012).

Under søkeprosessen fant jeg lite litteratur som stammer fra norsk forskning. Av forskning som jeg besitter er det av engelsk språk og forskningen er utført i andre land. For å kunne benytte meg av valgt litteratur må jeg sørge for at forskningen er mulig å overføre til en norsk samfunnskontekst. Dette er kun mulig hvis forskningen er gjort med rammefaktorer som er nokså lik de vi har i Norge og på skolen i kroppsøvfingsfaget. Med samme rammefaktorer tenker jeg på at det er likhet i tolkning av god aktivitet, hva som kreves for god opplevelse og mestring i kroppsøvfingsfaget, landet har samme samfunnsstruktur som Norge, bygget opp av samme sosiale klasser og at samfunnet stiller krav til mye av de samme lover, regler og normer som er satt av tradisjon og myndigheter.

Jeg ønsker å presentere litteraturen gjennom å forklare innholdet i første omgang for så å drøfte dette opp mot teoriene jeg har skrevet om tidligere. Det finnes ingen fasit på hvilken fremgangsmåte som er best å bruke, derfor synes jeg det er spennende å bruke min egen metode (Aveyard, 2007)

## **4 Resultat**

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere resultatene jeg fant i artiklene. For å gjøre resultatet så oversiktlig og strukturert som mulig har jeg valgt å dele hver artikkel inn i resultat og funn.

I neste avsnitt har jeg valgt å presentere resultatet som er knyttet opp mot den teoretiske delen ved at jeg deler drøftingen inn i to hovedområder. Den første tar for seg hvordan deltakelse blir påvirket av sosial klasse. Den andre tar for seg hvordan mestring blir påvirket av sosialisering.

Grunnlaget for denne oppdelingen er fordi det vil gi en mer strukturert oversikt som tillater å føre en rød tråd igjennom resultat og diskusjon. Deltakelse kan lettere besvares gjennom fenomenet sosial klasse enn det sosialisering kan. Derfor blir det naturlig å koble mestring opp mot sosialisering hvorav dette også er en god besvarelse for fenomenet.



#### **4.1.1 Artikkel 1: «Attitudes toward and motivation for PE. Who collects the benefits of the subject?» (Bulie, Haugen & Säfvenbom, 2014)**

Bulie, Hauge og Säfvenbom (2014) forteller at kjønnsforskjeller spiller en vesentlig rolle i hvordan elevers holdninger til kroppsøvningsfaget er. Etter hvert som man blir eldre vil holdningene mot kroppsøvningsfaget avta. Dette strider imot det den norske læreplanen står for og hvordan pensumet i kroppsøvningsfaget er satt opp. Den største faktoren for deltakelse i kroppsøvningsfaget er aktivt deltakelse i konkurrerende idrett utenfor skolen. Autonom motivasjon blant individer er påvirkningsfaktor for deltakelse. Deltakelse i organisert idrett på fritiden medierer til kjønnsforskjeller, samtidig som at kroppsøving kan være en kilde for ulikhet i helseatferd. Kroppsøvningsfaget er for tilrettelagt for individer som praktiserer organisert eller uorganisert idrett på fritiden. Individer som ikke befinner seg innenfor denne kategorien, opplever å falle utenfor faget. Det blir derfor sagt at kroppsøvningsfaget bør forandres for å kunne treffe flere individer enn de som trenger det minst. Forskningen konkluderer med at det gjenstår enda mye forskning på området og at det må andre metoder til for å kunne undersøke en dypere forståelse for opplevelser og utvikling i kroppsøvningsfaget.

#### **4.1.2 Artikkel 2: «Parental Socialization of Child and Adolescent Physical Activity: A Meta-Analysis» (*Pugliese & Tinsley, 2007*)**

Pugliese og Tinsley (2007) sier at barn med foreldre som er inaktive gir en 1.41 ganger større sjanse for at barnet selv blir inaktiv. Her er det snakk om at foreldrene ikke har noe som helst av engasjement for fysisk aktivitet i daværende stund eller tidligere i livet. Barn som er oppvokst med støttende foreldre har nesten dobbelt så stor sjans for å bli aktiv selv. Undersøkelsen tok for seg 5 særskilte atferdstyper fra foreldre som kan bidra til økt fysisk aktivitet og deltakelse. Av disse viste det seg at oppmuntring, instrumental og modellering atferd hadde signifikante gode relasjoner på barn og unge. Foreldres arbeidsvaner og generell støtte / innflytelse hadde ingen signifikant påvirkning på barn og unge, selv om studiet som ble gjennomført på dette var i et lite antall.

### **4.1.3 Artikkel 3: «Research on Social Issues in Elementary School Physical Education» (Solmon & Lee, 2008)**

Kroppsøvningsfaget er et åpent og offentlig sted hvor elever kan vise kompetanse og styrke.

I en slik setting vil elevene automatisk evaluere egne ferdigheter opp mot andres og andres ferdigheter opp mot sin egen. I et rom hvor evaluering er en del av faget vil presset for å prestere øke. På den ene siden har vi elever med god ferdighet som får sine psykologiske behov tilfredsstilt, mens på den andre har vi elever med lavere ferdighet som ikke føler de strekker nok til. Havner man under denne kategorien kan det sette spor for individets sosiale status som igjen kan resultere i lavere selvtillit. Elever som føler negativ evaluering av medelever eller får negative opplevelser i kroppsøvningsfaget vil gi utslag i form av to punkter. De kan velge å unngå deltakelse i kroppsøvningsfaget som vil på langsikt vil resultere i nedsatt helse eller de kan velge å godta å bli evaluert for lav kompetanse i fysisk aktivitet som kan føre til lav selvfølelse. Studie viser at barn av lavere sosioøkonomisk status vil ha færre muligheter og liten tilgang til fysiske aktiviteter. Kommer man fra lavere sosioøkonomisk status vil man ikke kunne dele samme syn og verdier som om fysisk aktivitet som er i tråd med dem man forfekter i kroppsøvningsfaget. For individer av en lavere sosioøkonomisk status kan kroppsøvningsfaget tilby aktiviteter og idretter som de ikke kan praktisere på hjemmebane, grunnet dårlig råd og færre muligheter.

#### **4.1.4 Artikkel 4: «Exploring Links to Unorganized and Organized Physical Activity During Adolescence» (*Bengoechea, Sabiston, Ahmed & Farnoush 2010*).**

Artikkelen forsker på sosioøkonomisk sammenheng med deltakelse i fysisk aktivitet både med yngre og eldre individer. Forskningen viser at sosioøkonomisk status har påvirkning på deltakelse for begge aldersgrupper i organisert idrett, men ikke i uorganisert. Elever fra middels til høyere sosial status er mer aktiv i organisert idrett enn elever i samme aldersgruppe fra lavere sosial rangering. Eldre elever fra middel og høyere status har større deltakelse i organisert idrett på skolen. Elever i høyere aldersgruppe med middels sosial rangering er mer aktiv i organisert idrett utenfor skolen enn elever fra lavere status. Det var en 87 % høyere sjans for at eldre elever med høy sosial status, ville deltatt i fysisk aktivitet utenfor skolen enn elever av samme alder men fra lav sosial status.

## 4.2 Diskusjon

I dette avsnittet vil jeg diskutere resultatet i artiklene opp mot min teoretiske del. Her er ønske å forklare resultatene gjennom teorien, samtidig som jeg ønsker å begrunne valget.

### 4.2.1 Sammenhengen mellom deltakelse og sosial klasse

Solmon & Lee (2008) viser til at det er åpenbare forskjeller for individer av lav og høy sosial status. Hvor den lave klassen har manglende muligheter for passende og rimelige organiserte idretter. I det norske samfunn eksisterer det stadig et mindre skille mellom klassene og antall elever som kommer fra dårligere sosial status blir lavere med årene (Andreassen, Henningsen, Kval & Westersjø, 2012). Dette vil føre til at det blir et mindre skille mellom elevforutsetninger og disposisjoner som vil redusere forskjellen på hvordan elever opplever faget og mestrer fagets innhold. Foreldre i underprivilegerte områder har ikke råd til å melde barna sine inn i organisert idrett eller at programmene ikke appellerer til barnets behov og interesser. Bakgrunnen for at programmene kanskje ikke appellerer er fordi barn som er født i forskjellige klasser vil utvikle ulike disposisjoner (Aakvaag, 2008). Solmon & Lee (2008) konkluderte med mye av det samme i sin artikkel.

Solmon & Lee (2008) viser til ulikheter i aktivitetsprogram i skolen i forhold til sosial status. Dette er av liten relevans siden norsk skole ikke praktiserer aktivitetsprogrammer. Læreplanen i kroppsøvingfaget legger til grunn for lik og aktiv deltakelse for alle på sine egne premisser (Utdanningsdirektoratet, 2012).

Funn i analysen viser at elever med lavere sosioøkonomisk status vil ha mindre sannsynlighet for å ta avgjørelser som er rettet mot å forbedre helse og øke fysisk aktivitet. Dette kan ha en sammenheng med at individets habitus er ulikt forankret basert på disposisjonene man erverver gjennom sin posisjon i det sosiale rom og klasse tilhørighet (Wilken, 2008).

Den kulturelle kapitalen er også avgjørende for om man deltar i idrett og hvilken type idrett man velger å drive med (Green, 2011). Vi kan beskrive det gjennom at individer har forskjellig mengde kulturell kapital. Derfor er noen mer tilrettelagt for visse type idretter enn andre, selv om at man i utgangspunktet kan erverve disse gjennom hardt arbeid. La oss ta for oss to personer hvor den ene er raskere enn den andre av naturlige årsaker. Dette gjør den raske personen mer tilpasset visse type idretter som friidrett, fotball og andre aktiviteter, enn personen som ikke er like rask. Sosial og økonomisk kapital skaper muligheter for å akkumulere kulturell kapital (Green, 2011).

I nyere tid har idrettsverden blitt en stor industri som høster penger på salg av utstyr og promotering av idrett. Dette har ført til at utstyr til idrett har blitt dyrere og mer avansert. Økende kostnader for utstyr gjør at det vanskeligere for familier med lavere økonomisk kapital å ta del i enkelte idretter (Aakvaag, 2008). Solmon & Lee (2008) beviser at lavere sosioøkonomisk status vil påvirke muligheter for aktiviteter og idretter. I noen tilfeller kan prioriteringer være så konkret at man må velge mellom mat på bordet eller et aktivt barn. Forskning viser at barn fra arbeiderklassen er fremdeles minst aktiv, selv om skillet mellom klassene har stadig blitt mindre (Green, 2011). Middelklassen blir fremdeles betraktet som den mest aktive klassen og deltar i bredere spekter av aktiviteter og idretter (Green, 2011). Dette forteller oss at overklassen ligger mellom arbeiderklassen og middelklassen i deltakelse og aktivitet. Bengoechea, Sabiston, Ahmed & Farnoush (2010) viser hvordan sosioøkonomisk status påvirker deltakelse i sosial klassene og konkluderer med det samme. Det at klasse forskjellene har blitt mer utjevnet, gir oss en indikasjon på at deltakelse i fysisk aktivitet ikke er klassebasert, men klasserelatert (Green, 2011).

Påstanden om at foreldre er en av de største bidragsyterne til deltakelse og interesse for fysisk aktivitet blir bekreftet av flere forskere. Primærsosialiseringen former individet fra fødsel og frem til andre sosialiseringssagenter tar over rollen (Kval, 2007). Ken Green sier at den mest effektive rolle modellen for fysisk aktivitet ligger nærmere et hjem enn gjennom idrettsikoner og media (Green, 2011). Foreldre er de første som sosialiserer barna og tilbyr dem både økonomisk og følelsesmessig støtte (Green, 2011). Resultatet viser at foreldres oppmuntring, instrumentale støtte og modellerende atferd har signifikant påvirkning på deltakelse.

Individer av lavere sosial klasse eller sosioøkonomisk status har dårligere helse enn personer i høyere sosial status (Dahl, van der Wel & Harsløf, 2010). De viser til at forklaringen skal være knyttet til dårlig kosthold, røyking, alkoholforbruk og lite aktivitet. Manglende kunnskap grunnet manglende informasjon kan være en relevant forklaring på hvorfor det oppstår helseforskjeller mellom «klassene». Skillet har ført til ulike interesser, syn og prioriteringer i livet som igjen har sterk tilknytning til hvordan disposisjoner er med på å definere et individs habitus (Wilken, 2008).

Sosialt samvær i en klasse kan være avgjørende for aktiv deltakelse i kroppsøving. Hvis et individ opplever negative hendelser bør vennekrets være hjelpende, støttende og motivere hverandre til videre aktivitet (Sisjord, 1996). Dette er betydningen av sosial kapital (Wilken, 2008). Elever som får negative opplevelser i kroppsøvfaget vil unngå deltakelse i faget. Resultatet blir at elevene oppnår mindre eller ingen sosial kapital i faget (Wilken, 2008). Kulturell kapital består av smak, tro, kunnskap og ferdigheter som man erverver i ulike sosiale situasjoner. Kulturell kapital blir kroppsliggjort i individets disposisjoner, i habitus (Green, 2011).



Sosialt samvær er en sterk bidragsyter for deltakelse i kroppsøvningsfaget. Som tidligere nevnt er primærsosialiseringen som er mest avgjørende, men når denne avtar og sekundærsosialiseringen slår inn får man nye påvirkningsfaktorer. Sterk sosial støtte fra venner øker til aktiv deltakelse i fysisk aktivitet og kroppsøvningsfaget (Mjavaatn & Fjørtoft, 2008). For mange elever vil deltakelse i kroppsøvningsfaget være forbundet med tilhørighet, trivsel, sosialt samvær. Det å se at andre elever oppnår dette gjennom deltakelse i fysisk aktivitet eller kroppsøvningsfaget kan være nok til et ønske om og selv delta (Sisjord, 1996). Organisert idrett tilbyr individer muligheten til å dele interesser og synspunkter med andre mennesker i et fellesskap som støtter, oppmuntrer og motivere til videre aktivitet (Sisjord, 1996).

Sagt i en annen sammensetning kan vi beskrive forholdet mellom individene i et slikt fellesskap som en kamp om å besitte størst mengde sosial kapital (Heggen, Helland, Lauglo, 2013). For kroppsøvningsfaget og idrett blir sosial kapital og kroppsliggjort kapital i form av kulturell kapital, gevinsten av deltakelse og aktivitet. Mange vil erverve at feltspesifikk kapital vil gi innflytelse i sitt felt. Knyttet opp mot kroppsøvningsfaget vil økt kapital gi tilgang til sosiale miljøer på skolen, i kroppsøving og på fritiden. Det vil også bidra til å gi medbestemmelser for regler og normer som eksisterer i vennegjenger (Aakvaag, 2008).

Bourdieu mente at individer som er født og oppvokst innenfor samme «klasse» vil utvikle lik tanke, atferd og smaksmønster. Barn som blir født inn i en bestemt klasse vil forme sin habitus og livsstil basert på disposisjonene for klassen (Wilken, 2008). Dette skaper

forskjellige smak til sosiale relasjoner, helse, kosthold, idrett og arbeidsmoral som vil være synlig i kroppsøvingsfaget (Wilken, 2008).

## 4.2.2 Sammenhengen mellom mestring og sosialisering

Pugliese, Tinsley (2007) og Säfvenbom, Hauge, Bulie (2014) hevder familie er den største bidragsyteren for deltakelse og motivasjon for fysisk aktivitet. Primærsosialiseringen foregår gjennom stadier som imitasjon og identifisering slik Kval forklarer det. Barn imiterer sine foreldres holdninger og atferd fra fødsel av og frem til andre tar over jobben (Kval, 2007). Hvis barn klarer å imitere disse burde de også kunne klare å imitere vaner, både gode og dårlig. Flere har sikkert hørt uttrykket, et barn er et produkt av dens omgivelser. Etterhvert som barnet har imitert og identifisert, vil det prøve å internalisere seg selv ved å benytte foreldrenes holdninger og atferd for å gjøre de til sine egne (Kval, 2007). Dette viser en klar sammenheng mellom foreldres livsstil og hvordan barnet skaper sin egen livsstil basert på foreldrenes. Det barnet lærer gjennom imitasjonen og identifikasjonen blir en del av individets habitus.

Siden habitus er kroppsliggjort tar det lang tid før habitusen kan forandres (Aakvaag, 2008). Habitusen som blir dannet gjennom foreldrenes primærsosialisering vil derfor ta tid for å kunne forandre (Aakvaag, 2008). Dette vil resultere i at barnet vokser opp til å velge idrett og aktiviteter basert på foreldrenes erfaringer og opplevelser (Mjvaatn & Fjørtoft, 2008). Til det punktet hvor primærsosialisering avtar og sekundærsosialiseringen tar overhånd.

At elever som ikke driver med organisert eller uorganisert idrett på fritiden er svakere i kroppsøvfaget har sammenheng med at elever som er fysisk aktive, utvikler kroppslig kapital som man har nytte av igjennom hele livet (Green, 2011). Studie forklarer at aktiv deltakelse i konkurrerende idrett på fritiden er en viktig faktor for deltakelse i

kroppsøvningsfaget. Dette har sammenheng med sosial status i forhold til hvordan muligheter familiens sosioøkonomiske status har for utvalget av idretter for barnet.

Gjennom kroppsøvningsfaget vil man kunne oppnå kroppslig kapital som er det særegne med faget. I et fag hvor kroppen er så fremtreden vil det oppstå mange vanskelig situasjoner. Det har blitt nevnt at sosialt samvær og venner er store påvirkningsfaktorer for deltakelse i idrett (Sisjord, 1996). Siden feltet er autonom vil det oppstå sosiale kamper innenfor faget eller feltet (Wilken, 2008). Elever evaluerer egen ferdighet opp mot andres for å forsvare eller forbedre sin kapital mengde (Wilken, 2008). Slike kamper er det vi ser gjennom evaluering av gode og dårlige ferdigheter blant elevene. Her får man også se hva resultatet av kampene er, som beskrevet her i form av dårligere selvtillit og redusert deltakelse.

Mestring er noe man ikke bare trenger å oppleve i kroppsøvningsfaget, men også noe som er essensielt å oppleve på hjemmefront. Mestring og deltakelse er to parter som påvirker hverandre i samme grad. Et individ opplever mestring gjennom positive opplevelser og følelsen av at fysiske og psykologiske behov blir dekket (Solmon & Lee, 2008). Når individet opplever et slikt fenomen (mestring) vil ønsket om å mestre mer øke parallelt med deltakelse innenfor området man føler mestring. Deltakelse i fysisk aktivitet eller kroppsøvningsfaget vil kunne gi individet muligheten til å oppleve mestring. På denne måten påvirker mestring og deltakelse hverandre (Green, 2011).

Sosialisering og sosial klasse kan begge være med på å fremme eller redusere mestring både i hjemmet og med venner. Mestring er ikke noe man bare kan oppnå gjennom kroppsøvningsfaget eller på skolen, men også i hverdagen. Pugliese & Tinsley (2007) viser at

oppmuntring, instrumental og modellering hadde en signifikant påvirkning på barn for økt deltakelse og fysisk aktivitet. Bruk av disse atferdstypene kan være med på å fremme mestring (Green, 2001). Det har allerede blitt nevnt at barn imiterer foreldrenes habitus og livsstil. Noe som også vil sette spor i valg av idrett. Barn som bedriver idrett eller fysisk aktivitet som foreldrene har en assosiasjon, til kan i seg selv bidra til oppmuntring, instrumental støtte og modellering fordi de selv brenner for det (Green, 2011).

## **5 Konklusjon**

Bourdieu sin terminologi beskriver menneskets klasseposisjon, eller posisjon i det sosiale rom som en gitt plass basert på individets økonomiske, sosiale og kulturelle kapital (Wilken, 2008). De ulike kapitalene har sin egen betydning og påvirkning for hvordan elever opplever og mestrer kroppsøvfingsfaget i skolen. Økonomisk kapital danner rom for avkastning i kroppsøvfingsfaget ved at foreldres sosioøkonomiske status kan brukes til å investere i barnas idrettsdeltakelse på fritiden. Gjennom idrettsdeltakelse og fysisk aktivitet vil man erverve kroppslig kapital (ferdigheter) som er avgjørende for hvordan elevene opplever og mestrer faget, siden det skaper ulikhet i forutsetningene man tar med seg inn i faget (Wilken, 2008). Ulikhet i fysisk forutsetninger og ulikhet i mestring og opplevelse blir begrenset og muliggjort av sosialiseringen man får i oppveksten (Kval, 2007). Elever som får muliggjort fysisk aktivitet og idrett gjennom sosialisering vil naturlig være flinkere i kroppsøvfingsfaget enn elever med ulik sosialisering (Green, 2011). Det er en forutsetning at eleven deltar aktivt både i fysisk aktivitet og organisert/uorganisert idrett fra tidligere av for å kunne oppnå denne fordelene. Barn som bedriver fysisk aktivitet eller organisert/uorganisert idrett på fritiden vil oppleve tilhørighet, trivsel og mestring gjennom den sosiale kapitalen man oppnår i et sosialt fellesskap (Sisjord, 1996).

Igjennom oppgaven har man ofte kunne knytte sosial klasse og sosialisering opp mot hverandre, fordi de begge muliggjør og begrenser hverandre. Den sosiale klassen har betydning for hvordan sosialisering man får, og sosialisering har betydning for hvordan elevene opplever og mestrer faget. På denne måten blir det best å forstå fenomenet sosial klasse og sosialisering i en relasjon til hverandre. Sosialiseringen former individets habitus og livsstil gjennom å tilegne seg holdninger, verdier og atferd til fysisk aktivitet og idrett som er

ulikt forankret i de sosiale klassene (Aakvaag, 2008). Sosialisering er ikke ensformig men flerformig og variert som blir påvirket av ulike sosialiseringssagenter gjennom ulike sosialiseringssfaser (Kval, 2007).

I første fasen av sosialiseringen er det foreldre og familie som er mest avgjørende mens senere i livet vil venner, jevnaldrende og nærmiljø ta over jobben (Kval, 2007). Satt opp mot problemstillingen er begge formene for sosialisering (primær og sekundær) til fysisk aktivitet og idrett med på å fremme gode muligheter til å oppnå gode opplevelser og mestring i faget (Green, 2011). Sosialiseringen sørger for at barn imiterer og erverve foreldrenes habitus og livsstil, men blir omgjort til særegen gjennom identifiseringsprosessen. Derfor blir primærsosialisering ofte sett på som en reproduksjon mellom foreldre og barn, og sådan en reproduksjon mellom klassene (Kval, 2007).

Formålet med kroppsøvningsfaget er å medvirke til at elevene opplever glede, mestring og inspirasjon ved å være med i ulike aktiviteter og i aktivitet sammen med andre (Utdanningsdirektoratet, 2012). Forskningen som har blitt gjort i denne oppgaven viser at formålet til kroppsøvningsfaget ikke alltid blir nådd, og det legger til grunn for at endringer må til for å kunne streve etter å oppnå nemlig dette (Säfvenbom, haugen & Bulie, 2014). Sentralt for kroppsøvningsfaget blir å sørge for at barnas forutsetninger, ikke setter begrensinger for en meningsfull læring, mestring og positive opplevelser i faget. Mange opplever kroppsøvningsfaget som lite betydningsfullt fordi aktivitetene som i faget er supplement til organisert idrett og aktivitet som man bedriver på fritiden (Säfvenbom, haugen & Bulie, 2014). Dette resulterer i at faget oppleves som lite nyskapende og heller en gjentakelse av ting man allerede kan eller har gjort fra før. Når kroppsøvningsfaget blir supplerende vil forutsetningene være ulike, noe som gir rom for dårligere opplevelser og redusert mestring

(Solmon & Lee, 2008). Nøkkelen ligger i å tilføye aktiviteter og idretter som elevene ikke har opplevd før. Da blir elevene nødt til å stille med likere forutsetninger for god opplevelse og mestring.



## Referanseliste

Aakvaag, C. G. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Oslo: Abstrakt forlag.

Andreassen, G. O., Henningsen, R., Kval, E. K. & Westersjø, M. (2012). *Mangfold*. Oslo: Cappelen Damm.

Aveyard, H. (2007). *Doing a Literature Review in Health and Social Care: A Practical Guide*. Buckingham: Open University Press. Lokalisert på:

<http://site.ebrary.com/lib/hedmark/docDetail.action?docID=10229848>

Bengoechea, G, E ; Sabiston, C; Ahmed, R; Farnoush, M. (2010). *Exploring Links to Unorganized and Organized Physical Activity During Adolescence*. London: Routledge

Brealey, S. & Glenny, M. A. (1999). *Radiography. A framework for radiographers planning to undertake a systematic review*. Manchester: The College of Radiographers

Dahl, E., van der Wel, K. & Harsløf, I. (2010). *Arbeid, helse og sosial ulikhet*. Utgitt av: Helsedirektoratet. Lokalisert på:

<https://helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/28/Arbeid-helse-og-sosial-ulikhet-IS-1774.pdf>

Dahlgren, K & Ljunggren, J. (2010). *Klassebilder: Ulikhet og sosial mobilitet i Norge*. Oslo: Universitetsforlaget

Dalland, O. (2012, 5.utg.). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal Norsk forlag

Erikson, E.H. (1950). *Childhood and Society*. New York: Norton.

Frønes, I. (2013). *Å forstå sosialisering*. Oslo: Gyldendal akademisk.

- Frønes, I. & Kjølrsrød, L. (2010). *Det norske samfunn*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Gjørsund, P & Huseby, R. (2010). *Psykologi 1 og 2*. Oslo: Cappelen Damm.
- Granskär, M. & Nielsen, H. B. (2012). *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård*. Sverige: Studentlitteratur.
- Green, K. (2011). *Key themes in youth sport*. London and New York: Routledge.
- Heggen, K., Helland, H & Lauglo, J. (2013). *Utdannings sosiologi*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Jesson, J. K., Matheson, L. & Lacey, F. M. (2011). *Doing your literature review: traditional and systematic techniques*. London: Sage.
- Kapossy, T & Szeman, I. (2011). *Cultural Theory: The forms of capital*. United Kingdom: Wiley-Blackwell.
- Kval, E. K. (2007). *Individ og fellesskap*. Oslo: Cappelen Damm.
- Kvellido, Ø. (2008). *Oppvekst: Om barns og unges utvikling og oppvekstmiljø*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Mjåvatn, E. P & Fjørtoft, I. (2008). *Teamhefte om barn og fysisk aktivitet – med hovedvekt på aldersgruppen 0-16 år*. Lokalisert på:  
<http://www.bufetat.no/Documents/Bufetat.no/Program%20for%20foreldrerettleiing/Temahefte/Barnogfysiskaktivitet.pdf>
- Pugliese, J & Tinsley, B. (2007). «*Parental Socialization of Child and Adolescent Physical Activity: A Meta-Analysis*». *Journal of Family Psychology*, Vol. 21, No. 3, 331–343.
- Sisjord, K. M. (1996). *Idrett og oppvekst*. (Høgskolen i Hedmark Rapport nr. 6, 1996). Elverum: Høgskolen i Hedmark.

Socius. (2014). *Klasse og ulikhet: En introduksjon*. Lokalisert på:

<http://socius.sosiologi.org/2014/12/03/klasse-og-ulikhet-en-introduksjon/>

Solmon, A. M & Lee, M. A. (2008). «*Research on Social Issues in Elementary School Physical Education*». The Elementary School Journal, Vol. 108, No. 3 (January 2008), pp. 229-239.

Säfvenbom, R; Haugen, T & Bulie, M. (2014). «*Attitudes toward and motivation for PE. Who collects the benefits of the subject?*». Physical Education and Sport Pedagogy, 2014, p.1-18.

Store Norske Leksikon. (2014). *Fremmedgjøring*. Lokalisert på:

<https://snl.no/fremmedgj%C3%B8ring>

Store Norske Leksikon. (2014). *Karl Marx*. Lokalisert på: [https://snl.no/Karl\\_Marx](https://snl.no/Karl_Marx)

Store Norske Leksikon. (2014). *Klasse*. Lokalisert på: <https://snl.no/klasse>

Store Norske Leksikon. (2014). *Kultur*. Lokalisert på: <https://snl.no/kultur>

Store Norske Leksikon. (2013). *Thomas Ziehe*. Lokalisert på:

[https://snl.no/Thomas\\_Ziehe](https://snl.no/Thomas_Ziehe)

Utdanningsdirektoratet. (2012). *Læreplan i kroppsøving*s. Lokalisert på:

<http://www.udir.no/kl06/KRO1-03/Hele/>

Wilken, L. (2011) *Bourdieu for begyndere*. Fredriksberg: Samfundslitteratur.

Wilken, L. (2008) *Pierre Bourdieu*. Trondheim: Tapir akademisk.